

תוכן עניינים

(כללי)

מבוא 27

פרק א: הלכת הצפיות במשפט הישראלי לפני תיקון מספר 39 לחוק העונשין 37

פרק ב: הלכת הצפיות לאחר תיקון מספר 39 ותיקון מספר 43 לחוק העונשין 129

פרק ג: שיקולי מדיניות 161

פרק ד: מסקנות בנוגע לקודכס חדש לגמרי 423

פרק ה: מסקנות בנוגע לפרשנות של עברות קיימות 441

פרק ו: הצעת פירושים דחוקים לסעיף 90א(2) והשלכותיהם על הלכת הצפיות 451

נספח ראשון: על משמעות ה"כוונה" בשפה הרגילה 469

נספח שני: המניע לא חשוב לצורך שאלת ההרשעה בפלילים 489

נספח שלישי: גישת פרופ' פלר לכוונה, מטרה, מניע והלכת הצפיות 507

מפתחות 567

תוכן עניינים

(מפורט)

מבוא

פרק א

הלכת הצפיות במשפט הישראלי לפני תיקון מספר 39 לחוק העונשין

א. יסוד ה"כוונה" בחקיקה 39

1. סקירה 39

2. עברות בסיס ועברות חומרה 40

3. היעדר הגדרה בחוק 43

ב. הפסיקה הישראלית עד פסק-דין בורוכוב 43

1. פסק-דין יעקובוביץ: ב"כוונה" נדרש רצון 43

2. פסק-דין גרינולד: העלאת האפשרות של קבלת הפיקציה של הלכת הצפיות 45

3. פסק-דין עג'מי: אימוץ הלכת הצפיות והחלטה על העברה של הסגת גבול 46

4. מאפייני הלכת הצפיות לפי פסק-דין עג'מי 48

5. החלת הלכת הצפיות על עברות נגד בטחון המדינה 49

6. ע"פ אילוז ואליאס: הלכת הצפיות לא חלה על רצח ועל סיוע לרצח 51

7. ד"נ אליאס ופסק-דין בשירי 54

8. פסק-דין שאינם משתלבים בזרם המרכזי 57

(א) היקף רחב יותר של הלכת הצפיות 57

(ב) עיגון הלכת הצפיות בדרך פרשנית 57

9. סיכום הזרם המרכזי 59

10. דיון בזרם המרכזי 59

(א) עיגון הלכת הצפיות 59

(ב) הנימוק להלכת הצפיות 61

(1) מדוע לא מתרחבת הפיקציה גם למצבי הפוזיות? 62

(2) היעדר דיון בשאלה מדוע המחוקק לא הסתפק בפוזיות 64

- (3) הנימוק לא מתאים להחלת ההלכה על עברות חומרה 65
 - (ג) היקף העברות עליהן חלה הלכת הצפיות 67
 - (1) גישה גמישה או גישה מסייגת 67
 - (2) היעדר דיון מפורט בשיקולים שיכריעו מתי להחיל את הלכת הצפיות 67
 - (3) סוגי העברות עליהן יכולה לחול הלכת הצפיות 68
 - (ד) סיכום הדיון בזרם המרכזי 69
- ג. הגישה המכלילה בנוגע להלכת הצפיות 70
1. הקף הלכת הצפיות 70
 2. עיגון ונימוק הלכת הצפיות 70
 3. הקשר בין הנימוק להיקף 73
 4. דיון בגישת פלר 73
 - (א) הנימוק להלכה 73
 - (ב) עיגון ההלכה 74
 - (ג) השאלות העיקריות ביחס לגישת פלר 75
 - (ד) סוגי העברות עליהן חלה ההלכה 75
- ד. פסק-דין בורוכוב ואילך 76
1. פסק-דין בורוכוב 76
 2. גישת השופט ברק 76
 - (א) עיגון הלכת הצפיות 76
 - (1) עיגון בדרך הפרשנות 76
 - (2) המחלוקת לגבי עיגון ההלכה 79
 - [א] גישת התחליף חורגת מעקרון החוקיות 79
 - [ב] העמדה החולקת במישור הלשוני 80
 - [ג] הגישות השונות 81
 - [ד] נפקות מעשית למחלוקת בנוגע לעיגון ההלכה 82
 - (ב) הקף הלכת הצפיות 84
 - (1) הגישה הגמישה 84
 - (2) מהם הכלים להכרעה מתי תחול הלכת הצפיות? 84
 - (3) ההחלטה בעניין עברת לשון הרע 86
 3. גישת השופט גולדברג 86
 - (א) עיגון הלכת הצפיות 86
 - (ב) הנימוק להלכת הצפיות 87

- (ג) היקף הלכת הצפיות 87
- (ד) נימוקים לחריגה מהלכת הצפיות 88
- (1) הנימוקים לחריגה בעברת לשון הרע 88
- [א] החלת הלכת הצפיות תגרור מצב שבו יש בחוק מילים מיותרות 88
- [ב] טישטוש ההבדל בין העברה לעולה 89
- [ג] איוון בין חופש הביטוי לזכות לשם טוב 90
- (2) סוג השיקולים המצדיק חריגה מהלכת הצפיות 90
- (3) חוסר החיישנות בין גישת התחליף לבין הנימוקים לחריגה מהלכת הצפיות 91
- 4. תגובות לפסק-דין בורוכוב 92
- (א) תגובות בספרות לפסק-הדין 92
- (ב) היקף הלכת הצפיות 93
- (1) נימוק ראשון: אין לסטות מהפסיקה הקיימת בנוגע להלכת הצפיות 94
- (2) נימוק שני: הנימוק להלכת הצפיות הוא בעל תוקף כללי 95
- (3) נימוק שלישי: כלליות, בהירות, עקביות 96
- [א] הגישה המסייגת פוגעת בכלליות ובאחידות 96
- [ב] הגישה הגמישה פוגעת בכלליות ובאחידות 97
- [ג] ביקורת על השימוש בכלי של איוון האינטרסים 98
- [ד] צמצום חוסר הצפיות 99
- 5. הפסיקה שלאחר פסק-דין בורוכוב 100
- (א) פסק-דין ליכטמן 100
- (1) החלת הלכת הצפיות על עברת האיומים 100
- (2) הנימוק להחלת הלכת הצפיות על עברת האיומים 100
- (ב) פסק-דין ועגנוני 103
- (1) פסק-הדין של השופט שמגר 104
- [א] עיגון הלכת הצפיות 104
- [ב] הנימוק להלכת הצפיות 105
- [1] שוויון המשמעות 105
- [2] קשיי הוכחה 106
- [3] מניעת עברות 107
- [ג] היקף הלכת הצפיות 108
- [ד] ההנמקה להחלת הלכת הצפיות על העברות דנן 108
- [ה] הלכת הצפיות — וחזקת הכוונה 109
- (2) פסק-הדין של השופט גולדברג 110
- [א] אימוץ הגישה המסייגת 110

- [ב] הנימוק להחלת הלכת הצפיות על העברות נשוא פסק-הדין 110
- [ג] עיגון הלכת הצפיות 112
- (ג) הפסיקה שלאחר וענוני 113
- (1) סעיף 242 לחוק העונשין 113
- (2) פסק-דין נעים 114
- ה. השלמות לסקירת הפסיקה 115
1. דרגת ההסתברות 115
2. החריג להלכת הצפיות שבפסק-דין גרינולד 117
- ו. מסקנות לגבי המשפט הישראלי לפני תיקון מספר 39 118
1. עיגון הלכת הצפיות 118
- (א) ההיכט הלשוני 118
- (1) גרס למותו בכוונה (intentionally) 119
- (2) עשה X בכוונה ש-Y יארע (with intent) 119
- (3) עשה X כשהוא מתכוון (intend) ש-Y יארע 120
- (ב) צורות השימוש במילה "כוונה" במשפטנו הפלילי 120
- (ג) הלכת הצפיות ועקרון החוקיות 121
2. היקפה של הלכת הצפיות 123
- (א) סיכום הגישות השונות 123
- (ב) הביקורת על דרך הדיון של הפסיקה בנוגע להלכת הצפיות 123
- (ג) תמיכה בגישה הגמישה 124
- (ד) דחיית הגישה המכלילה 127
- (ה) העדפת הצדק על האחידות 127
- (ו) סיכום 128

פרק ב

הלכת הצפיות לאחר תיקון מספר 39 ותיקון מספר 43 לחוק העונשין

א. הלכת הצפיות בחוק העונשין: סעיף 20(ב) 131

ב. סעיף 20(ב) חל על עברות תוצאה 132

- ג. תיקון מספר 43 — סעיף 90א(2) 134
 1. הסעיף מיועד לעברות שאינן עברות תוצאה 134
 2. הקושי הפרשני ביחס לסעיף 90א(2) 134
 3. מטרה 135
 4. מניע 138
 - (א) מניע כסיבה 138
 - (ב) הרצון להשיג תוצאה — כמניע 139
 - (ג) משפטי מטרה ומשפטי מניע כמתארים את אותו אירוע 141
 - (ד) חפיפה חלקית של "מניע" ו"מטרה" 142
 5. משמעותו של סעיף 90א(2) 143
 - (א) הסעיף קובע הבחנה חסרת משמעות מעשית 143
 - (ב) הצעת פירושים אפשריים ודחייתם 144
 - (1) מניע כרצון להשגת התוצאה כחכלית לעצמה 144
 - (2) מניע כמניע יחיד או דומיננטי 144
 - (3) מניע כרצון שבגללו נעשה המעשה 145
 - (ג) הכלל שהמניע לא חשוב לשאלת ההרשעה בפלילים 147
- ד. הלכת הצפיות לאחר תיקון מס' 43 148
 1. חיזוק לפירוש שסעיף 20(ב) מוגבל לעברות תוצאה 148
 2. פרשנות לשונית מובילה לכך שהלכת הצפיות לא תחול על אף עברת מטרה 149
 3. עברות מטרה המשתמשות בלשון תכליתית אחרת 150
 4. עברות עתידיות, ועברות תוצאה שלא משתמשות במילה "כוונה" 151
 - ה. סיכום הפגמים העיקריים במצב החוקי הקיים 151
- ו. הצעה לשינוי החוק 152
 1. חקיקת חלק כללי וחלק ספציפי חדשים 152
 2. המצב שנוצר לאחר תיקון מספר 39 153
 3. הצעה לחקיקה שתקבע הסדר גמיש ביחס להלכת הצפיות 154
 4. היקף ההסדר הגמיש 155
 - (א) תחולתו על עברות מטרה ועל עברות תוצאה 155
 - (ב) תחולתו על כל הניסוחים התכליתיים 155
 - (ג) סיכום ההצעה 156

5. דרגת ההסתברות 156
6. תפקידו של פרק ג 159

פרק ג שיקולי מדיניות

- א. מבוא 163
 1. פרשנות העברות הקיימות 163
 2. יצירת קודם חדש 165
 3. פרשנות עברות קיימות במצב החוקי הקיים 165
- ב. דרגות אשמה 167
 1. מכנה הדיון 167
 2. הגבלת הדיון בשלב הראשון לעברות חומרה 168
 3. דוגמאות כנגד הטענה שהמתכון אשם יותר מהפזיז 170
 4. טענה: כאשר שאר התנאים שווים (כולל מכלול המניעים) אין הבדל באשמה בין המתכוון לפזיז 173
 5. טענה: גם כאשר כל שאר התנאים שווים — יש הבדל באשמה בין המתכוון לפזיז 177
 6. תורת התוצאה הכפולה — והטיעונים כנגדה 178
 7. טענה: האינטואיציה המוסרית תומכת בתורת התוצאה הכפולה 181
 8. תועלתנות מול גישה דאונטולוגית 184
 9. דחיית הפתרון של תועלתנות כלל 186
 10. דחיית הפתרון של התחשבות בתוצאות מופשטות במסגרת תוצאתנות 188
 - (א) פגיעה בקרבן 188
 - (ב) פגיעה בערך המופשט 190
 - (ג) זיהום נפש העושה 191
 11. המוסר כמפנה צוים לאנשים האוסרים עליהם לעשות פעולות מסוימות 193
 12. הבנת המגבלות הדאונטולוגיות 195
 - (א) הבנת האיסור במישור השלמות המוסרית של העושה 195
 - (ב) הבנת האיסור במישור הערכים המופשטים או במישור הפגיעה בקרבן 198
 - (ג) נפקויות אפשריות 199
 13. כיוון כללי להבנת תורת התוצאה הכפולה 199
 14. הבנת תורת התוצאה הכפולה 201

- (א) הבנת התורה במישור השלמות המוסרית של העושה 201
- (ב) הבנת התורה במישור הערכים המופשטים 203
- (ג) הבנת התורה במישור הפגיעה בקרבן 203
15. ניתן להקיש מהמחלוקת בנוגע לתורת התוצאה הכפולה — לשאלה של קיום הבדל ברמות האשמה כשהמעשים אסורים 204
16. ניתן להקיש מהמחלוקת בנוגע לתורת התוצאה הכפולה — לשאלה של קיום הבדל ברמות האשמה בין המתכוון לפזיז; מה נובע לעניין הלכת הצפיות 208
17. אפשרות: גם מי שחולק על תורת התוצאה הכפולה יכול להסכים שקיים הבדל ברמת האשמה כשהמעשים אסורים; מה נובע לעניין הלכת הצפיות 210
18. אפשרות לנימוק הלכת הצפיות על-ידי מציאת מכנה משותף של היעדר תקווה 214
19. מכנה משותף של בחירה או החלטה 220
20. סיכום ביניים בנוגע להלכת הצפיות בעברות חומרה המבוססות על הבדל ברמות אשמה 223
21. גישת פרופסור פלר להנמקת הלכת הצפיות 223
22. דיון בגישת פרופסור פלר 228
23. מסקנות ביחס לגישת פרופסור פלר 237
24. הבנת עברת חומרה ככנויה על מתאם אמפירי שלפיו בדרך-כלל המתכוון אשם יותר מהפזיז 238
- (א) הצגת המתאם האמפירי 238
- (ב) יתרונות וחסרונות של שימוש במתאם האמפירי 240
- (ג) כיצד ייקבע דין הלכת הצפיות 243
25. סיכום הדיון ביחס לרמות אשמה בעברות חומרה וביחס להלכת הצפיות בעברות אלו 245
26. דוגמאות לעברות חומרה שניתן להסבירן ככנויות על הבדל ברמות האשמה 248
27. דיון במישור של יצירת קודכס חדש לגמרי 250
- (א) האם יש מקום לעברות חומרה המבוססות על הבדל ברמות האשמה? 250
- (ב) דין הלכת הצפיות 254
- ג. דרגות אשמה ועברות בסיס 257
1. הבעיות הקיימת בדרישת כוונה בעברת בסיס 257
2. הסבר ראשון: בעברות העוסקות בנזק קטן נדרשת כוונה כדי לספק דרגת אשמה מינימלית הדרושה להפעלת המשפט הפלילי 258
3. דוגמאות לעברות שעליהן ניתן להחיל את ההסבר הראשון 261
4. ההסבר בנוי על הרעיון של המתאם האמפירי 263
5. דין הלכת הצפיות בעברות הנדרונות 264

6. דיון במישור של יצירת קודכס חדש לגמרי 265
- (א) האם יש מקום ליצור עברות כוונה כשל ההסבר הנוכחי? 265
- (ב) דין הלכת הצפיות 267
7. הסבר שני: בעברות הבנויות על רעיון הגמול נדרשת רמת אשמה גבוהה מהרגיל 268
8. יישום ההסבר על עברת הנסיון 269
9. ההסבר בנוי על המתאם האמפירי; מה נובע לעניין הלכת הצפיות 274
10. דיון במישור של יצירת קודכס חדש לגמרי 275
- (א) האם יש מקום ליצור עברות כוונה כשל ההסבר הנוכחי? 275
- (ב) דין הלכת הצפיות 276
- ד. התרת מקרי הפזיונות עקב שיקולים של תועלת וזכויות 277
1. המחוקק מעוניין להחיר את מקרי הפזיונות 277
2. הרצון להחיר נובע מכך שבמקרים רבים של צפיית האפשרות — המעשה מועיל או מממש זכות 277
3. הדגמת ההסבר בהקשר של מעשה מועיל 279
4. הצגת הקושי: מדוע לא סומך המחוקק על דוקטרינות כלליות מתאימות או על יצירת הגנה ספציפית? 281
5. הצעת נימוקים לאי ההסתמכות על הדוקטרינות הכלליות 283
6. הדגמת ההסבר בהקשר של מימוש זכות 285
7. הצעת הסבר לאי הרצון להסתמך על יצירת הגנה ספציפית 287
8. לאור הנימוק להתרת הפזיונות — מדוע נאסרו מקרי הכוונה? תשובה ראשונה: כשיש כוונה — יש נזק נוסף 291
9. החלת ההסבר על המקרים שבהם התוצאה שאליה מתכוון העושה — דרושה לו כאמצעי 296
10. הצגת הקושי הנוצר במקרים שבהם התועלת הסופית לשמה פועל העושה זהה לתועלת שבגינה מתירים את מקרי הפזיונות 297
11. הצעת תשובה 299
12. תשובה שנייה: כאשר יש כוונה — נופל הרציונל למתן ההיתר 301
13. התאמת הרציונל של הפללת המתכוון — להיקף עברת הכוונה 303
14. הבעיה הנוצרת במקרים שהיו צריכים להיות מופללים ושאינם כלולים בעברה 305
15. תשובה שלישית: הסבר במישור האמפירי 308
16. דין הלכת הצפיות — לפי שלוש התשובות 309
17. דיון במישור של יצירת קודכס חדש לגמרי 315
18. דוגמאות לעברות שעליהן ניתן להחיל את ההסבר הנוכחי 317

19. סוגיות שבהן עולות שאלות הדומות לשאלות שעלו בדיון בהסבר הנוכחי 336
- (א) הגנות כלליות מהסוג של Justification 337
- (ב) סיכון סביר 341
- (ג) הגנות ספציפיות 342
- (ד) שימוש לרעה בזכות 345
- ה. קיומה של פגיעה (מספקת) — רק כשיש "כוונה" 349
1. קיום או דרגת הנזק מושפעים מקיום הכוונה — ולכן נדרשת "כוונה" בעברת
בסיס 349
- (א) בהיעדר כוונה — אין נזק 349
- (ב) בהיעדר כוונה — הנזק קטן 349
- (ג) בהיעדר כוונה — בדרך-כלל הנזק קטן 350
2. דוגמאות לעברות שעליהן ניתן להחיל את ההסבר הנוכחי 351
3. דין הלכת הצפיות 370
4. דיון במישור של יצירת קודכס חדש לגמרי 374
5. החלת ההסבר על עברות חומרה 375
- ו. מקרי הפזיזות נדירים 377
1. מקרי הפזיזות נדירים ולכן לא הוחלה עליהם העברה 377
2. דין הלכת הצפיות 378
3. דיון במישור של קודכס חדש לגמרי 379
4. דוגמאות לעברות שעליהן ניתן להחיל את ההסבר הנוכחי 382
- ז. מעשה עברה של אדם אחר 389
1. עברות שבהן נדרש שאדם יתכוון שאדם אחר יבצע עברה 389
2. מעורבות האחר מחלישה את האחריות ואח הקשר של העושה למעשיו של האחר;
הקשר מתחזק כשיש כוונה 390
3. דין הלכת הצפיות 393
4. דיון במישור של קודכס חדש לגמרי 395
5. אפשרות: גם במצב של כוונה הקשר חלש, אך רמת אשמה גבוהה מחפה על כך 396
6. דין הלכת הצפיות לפי האפשרות הנ"ל 396
7. דיון במישור של קודכס חדש לגמרי 397
8. יישום ההסבר על עברות חומרה 397
9. דין הלכת הצפיות בעברות חומרה 399

- ח. שיקולים תועלתיים: קורלציה בין כוונה לרמת ההסתברות 401
1. הסבר לעברות חומרה: בדרך-כלל במצב של כוונה יש הסתברות גבוהה יותר שהנוק יארע 401
 2. טיעונים נגד ההסבר 402
 3. דין הלכת הצפיות 409
 4. החלת ההסבר על עברות בסיס 411
- ט. שיקולים תועלתיים: רמת מסוכנות אישית 415
1. הסבר לעברות חומרה: המתכוון מסוכן יותר 415
 2. דין הלכת הצפיות 416
 3. טיעונים נגד ההסבר 416
 4. החלת ההסבר על עברות בסיס 419
 5. דין הלכת הצפיות 420
 6. טיעונים נגד ההסבר 420

פרק ד

מסקנות בנוגע לקודכס חדש לגמרי

- א. מבוא 425
- ב. מסקנות 426
1. האפשרות לסילוק יסוד ה"כוונה" מהקודכס 426
 2. כיצד יש להחליט בשאלת הצפייה בוודאות מעשית 427
 3. טכניקות לעיגון ההסדר הרצוי 428
 4. רשימת הנימוקים אינה ממצה 429
 5. העמדה של הצעות חוק 429
- 429 *Model Penal Code* (א)
- 430 אנגליה (ב)
- 431 קנדה (ג)
- ג. מה יהא דינה של צפייה בהסתברות גבוהה — שאינה מגעת כדי צפייה בוודאות מעשית 432
- ד. דרישת צפייה בוודאות מעשית על סמך שיקול עצמאי 437

פרק ה

מסקנות בנוגע לפרשנות של עברות קיימות

- א. המסקנות העולות מפרק ג 443
- ב. השלמת המסקנות — ביחס לעברות מסוגים אחרים 444
- ג. בעיית תוסר האחידות 445
- ד. הנחות אחרות בנוגע למתודת הפרשנות 446
1. הנחות הדיון בפרק ג 446
2. אפשרות: שיקולי המדיניות של בית המשפט גוברים 446
- ה. צפייה בהסתברות גבוהה 447

פרק ו

הצעת פירושים דחוקים לסעיף 90א(2) והשלכותיהם על הלכת הצפיות

- א. הצעת פירושים דחוקים לסעיף 90א(2) 453
1. פירוש ראשון 453
- 453 (א) הצעת פירוש טכני למונחים "מטרה" ו"מניע"
- (ב) הנובע מפירוש זה לעניין הלכת הצפיות 455
2. פירוש שני 456
- (א) מניע = מטרה דומיננטית 456
- (ב) הנובע מפירוש זה לעניין הלכת הצפיות 458
3. פירוש שלישי 459
- (א) מניע = מטרה סופית 459
- (ב) הנובע מפירוש זה לעניין הלכת הצפיות 462
- ב. מסקנות בנוגע להלכת הצפיות בעברות מטרה 462
1. סיכום הנובע מהפירושים המוצעים 462
2. עברות מטרה המשתמשות בלשון אחרת מהלשון "כוונה" 462
3. עברות מטרה שייחקקו לאחר כניסתו לתוקף של תיקון מספר 39 463
4. סיכום 464

- ג. הלכת הצפיות בעברות תוצאה 465
1. ההלכה חלה על כל עברות התוצאה 465
 2. עברת הרצח בכוונה תחילה 465
 3. דרגת ההסתברות שבסעיף 20(ב) 466

נספח ראשון

על משמעות ה"כוונה" בשפה הרגילה

- א. מבוא 471
- ב. כוונה תכליתית 473
- ג. צפייה בוודאות מעשית בהיעדר יסוד תכליתי 477
1. האם כלולה ב"כוונה" 477
 2. הבחנות בין צורות שונות של שימוש ב"כוונה" 478
 3. בעיית המכנה המשותף 482
- ד. צפייה בדרגות הסתברות נמוכות מוודאות (בהיעדר יסוד תכליתי) 485

נספח שני

המניע לא חשוב לצורך שאלת ההרשעה בפלילים

- א. מבוא 491
- ב. משמעות הכלל 491
1. מניע טוב אינו פוטר 491
 2. הרשעה אינה מותנית בהוכחת המניע 493
 3. מניע מרשע אינו גורר בהכרח הרשעה 493
- ג. כשמחפשים או מציינים מניע יש לדייק בהגדרת טיפוס הפעולה 494

ד. המניע לא חשוב להרשעה בפלילים — ועברות המטרה 495

1. עברות המטרה מהוות חריג לכלל 495

2. מניע = מניע שאינו מופיע בהגדרת העברה 497

3. פירושים נוספים 499

(א) הלכת הצפיות 499

(ב) מניע = היעד הסופי 499

(ג) מניע = מניע הצופה פני עבר 500

(ד) שלילת הערכה מוסרית כוללת 500

ה. "המניע לא חשוב להרשעה בפלילים" — וההגנות 501

ו. מעמדו של הכלל שמניע טוב לא פוטר — לאחר תיקון מספר 39 502

נספח שלישי

גישת פרופ' פלר לכוונה, מטרה, מניע והלכת הצפיות

א. המאמר ב-*Israel Law Review* 509

1. ההבחנה בין תוצאה טבעית לתוצאה שאינה טבעית 509

2. הנימוק להבחנה — והאם ההבחנה היא בעלת משמעות דינית 510

ב. המאמר בהפרקליט 511

1. פסק-דין צבאי: התצ"ר נ' טור' הדס 511

2. המאמר בהפרקליט: הכלל שלפיו הלכת הצפיות לא תחול על עברות של "כוונה

מיוחדת" 512

3. המושגים: כוונה, מטרה, מניע 515

(א) ד"ג המטפרסט 515

(ב) הביקורת של פרופ' פלר — ועמדתו לגבי מניע ומטרה 517

(ג) הבנת הביקורת במישור השימוש הטכני בשפה המשפטית 520

- ג. הספר יסודות בדיני עונשין — כרך א' 520
 1. ההבחנה הבסיסית בין מטרה למניע 520
 2. הדוגמאות שמביא פלר להוכחת ההבחנה 522
 - (א) הצורך לדייק בשאלה מניע למה 522
 - (ב) מדוע הכשל לא בולט 523
 - (ג) דוגמאות נוספות 524
 3. ההבחנה בין "הלכת הצפיות" ל"הלכה המקבילה להלכת הצפיות" 524
 4. זניחת ההבחנה שבמאמרים 525
 5. ההמלצה שלא להשתמש במונח "כוונה" בעברות מטרה 525
 6. עברות המנוסחות כעברות מטרה אך בעצם עוסקות במניע 527
 - (א) העברה של השמדת ראיה 527
 - (ב) העברה של אי התייצבות לרישום בכוונה להשתמש משירות בטחון 532
 - (ג) עברות של מסירת ידיעות 538
 - (ד) פגיעה בדגל ופגיעה בדת 542
 - (ה) סיכום 544
 7. הלכת הצפיות בעברות המנוסחות כעברות מטרה אך בעצם עוסקות במניע 544
- ד. המאמר במשפטים יז 548
1. המבנה הכללי 548
 2. ההבחנה בין מטרה למניע 549
 3. תחולת הלכת הצפיות על עברות מטרה ועל עברות מניע 552
 4. שלילת תחולת הלכת הצפיות על עברות לשון הרע 554
 - (א) המתחייב מדאגה לחמימים 554
 - (ב) המתחייב מפרשנות קפידה 556
 5. השימוש במונח "כוונה" בעברות מטרה 557
- ה. המאמר במשפטים כג 559
1. מבוא 559
 2. טשטוש ההבדל בין העברה לעוולה 559
 3. "בכוונה לפגוע" כדרישה לשנאה, רשעות וכדומה 561

תוכן עניינים מפורט

מפתחות 567

מפתח עברות ישראליות 569

מפתח עברות זרות 573

מפתח עניינים 577